

ΕΝΟΤΗΤΑ 21

1. Ποιοι ήταν οι κυρίαρχοι στην Κρήτη μέχρι την ενσωμάτωσή της στην Ελλάδα;

1821-1840: Η Κρήτη υπό τον έλεγχο του Μωχάμετ Άλι της Αιγύπτου.

1840-1913: Η Κρήτη υπό οθωμανική κυριαρχία.

2. Τι ήταν το κρητικό ζήτημα;

Οι προσπάθειες των Ελλήνων της Κρήτης, των ελεύθερων Ελλήνων και του ελληνικού κράτους για ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, καθώς και η εμπλοκή της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και των Δυνάμεων σ' αυτές ονομάστηκαν κρητικό ζήτημα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 22

1. Πότε και πώς έγινε η ενσωμάτωση της Θεσσαλίας και της Άρτας;

Το 1881, μετά από διαπραγματεύσεις με την τουρκική πλευρά.

2. Τι ήταν το Μακεδονικό Ζήτημα;

Μακεδονικό ζήτημα: η διεκδίκηση της Μακεδονίας από Έλληνες, Βούλγαρους και Σέρβους στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ου αιώνα που οδήγησε σε σύγκρουση, η οποία εκδηλώθηκε αρχικά ως αγώνας για τον έλεγχο της εκπαίδευσης και της θρησκευτικής συνείδησης των Μακεδόνων και σύντομα πήρε ένοπλη μορφή.

3. Πώς εκδηλώθηκε ο Μακεδονικός αγώνας;

Βούλγαροι της Μακεδονίας είχαν σκοπό την ένωση των πληθυσμών της Μακεδονίας και της Θράκης, ανεξαρτήτως εθνικότητας, για την αποτίναξη του οθωμανικού ζυγού και την αυτονόμηση της Μακεδονίας, που θα ενωνόταν με τη Βουλγαρία. Οργανώθηκαν στη Μακεδονία ένοπλες ομάδες Βουλγάρων, που έμειναν γνωστοί ως «κομιτατζήδες». Άρχισαν να φτάνουν στη Μακεδονία και Έλληνες αξιωματικοί «μακεδονομάχοι», ενώ στις συγκρούσεις εμπλέκονταν πλέον και τουρκικά στρατεύματα. Από τους Έλληνες που πήραν μέρος στον μακεδονικό αγώνα, ξεχωριστή μορφή υπήρξε ο Παύλος Μελάς, που άφησε την τελευταία του πνοή στη Μακεδονία.

4. Τι ήταν το κίνημα των Νεοτούρκων (1908);

Νεότουρκοι: Τούρκοι αξιωματικοί και διανοούμενοι που ίδρυσαν την οργάνωση Ένωση και Πρόοδος, προτάσσοντας την εθνική αντί για τη θρησκευτική τους ταυτότητα, και εκδήλωσαν το 1908 κίνημα με φιλελεύθερες ιδέες στη Θεσσαλονίκη, υποχρεώνοντας το Σουλτάνο:

1. να παραχωρήσει σύνταγμα.

2. να δώσει αμνηστία στους ένοπλους Έλληνες και Βούλγαρους και έτσι έλαβε τέλος ο μακεδονικός αγώνας

ΕΝΟΤΗΤΑ 23

1. Ποια ήταν τα χαρακτηριστικά του ελληνικού κράτους στη διάρκεια του 19ου αιώνα;

A) Έκταση: **μικρή**

B) Πληθυσμός: σταθερά **αυξανόμενος**.

Γ) Σημαντικότερα αστικά κέντρα: **Αθήνα, Πάτρα, Σύρος**

Δ) Ο αγροτικός τομέας ήταν κυρίαρχος στην ελληνική οικονομία και καθορίστηκε από το ζήτημα των **εθνικών γαιών**, ένα μεγάλο μέρος των οποίων καταπατήθηκε. Όμως, το 1871 ο Αλ. Κουμουνδούρος διένειμε τις εθνικές γαίες που είχαν απομείνει.

2. Ποια ήταν τα χαρακτηριστικά της ελληνικής γεωργίας του 19ου αιώνα;

A) Υπήρχαν **μικροί αγροτικοί κλήροι, με εξαίρεση τη Θεσσαλία**.

B) Τα κυριότερα αγροτικά προϊόντα ήταν η **σταφίδα, οι ελιές, τα καπνά, τα σιτηρά**.

Γ) Υπήρχε το πρόβλημα των **τσιφλικιών**. Αυτό δημιουργήθηκε με την προσάρτηση της Θεσσαλίας στο ελληνικό κράτος, το 1881, και την πώληση των τσιφλικιών (=μεγάλων γαιοκτησιών) από τους Οθωμανούς ιδιοκτήτες στους Έλληνες κεφαλαιούχους.

Δ) Υπήρχε η **μονοκαλλιέργεια** της σταφίδας που είχε ως αποτελέσματα:

α) Να συσσωρευτεί πλούτος.

β) Οι τοπικές οικονομίες να γίνουν ευάλωτες στις διεθνείς κρίσεις.

3. Ποια ήταν η σημασία του εμπορίου, ειδικά του εξωτερικού;

Είχε μεγάλη βαρύτητα καθώς **εξάγονταν** σταφίδες, λάδι και αγροτικά προϊόντα και **εισάγονταν** σιτάρι, υφάσματα, νήματα, άνθρακας, ξυλεία, μηχανήματα.

4. Ποια ήταν η σημασία της ναυτιλίας;

Ήταν ο κύριος μοχλός **οικονομικής ανάπτυξης**.

Κύρια λιμάνια: Πάτρα, Σύρος και Πειραιάς.

5. Πότε δημιουργείται τραπεζικό σύστημα;

Άρχισε να αναπτύσσεται με την ίδρυση της **Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδας** το 1841.

6. Πώς εξελίχθηκε η ανάπτυξη της βιομηχανίας;

Αναπτύχθηκε με **αργούς ρυθμούς**. Κύριοι λόγοι της βιομηχανικής καθυστέρησης ήταν:

α)η έλλειψη κεφαλαίων,

β)η μικρή αγορά,

γ)η έλλειψη πρώτων υλών και καυσίμων,

δ)η χρόνια έλλειψη εργατικών χεριών,

ε)η πίεση των φθηνών εισαγόμενων προϊόντων.

7. Ποιος ήταν ο ρόλος του κράτους στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας τον 19ο αι.;

Ο ρόλος του κράτους υπήρξε σημαντικός γιατί:

α) έγιναν επενδύσεις σε **έργα** υποδομής,

β) δημιουργήθηκε ευνοϊκό **θεσμικό πλαίσιο**

γ) επιδιώχθηκε ο **εκσυγχρονισμός**.

8. Ποιος ήταν ο ρόλος του εξωελλαδικού ελληνικού κεφαλαίου;

Στράφηκε προς την Ελλάδα στη δεκαετία του 1870, λόγω:

α)της οικονομικής **κρίσης** του 1873

β) και της εύνοιας του **Τρικούπη**.

9. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της ελληνικής κοινωνίας του 19ου

αιώνα;

α) Βαθμιαία αστικοποίηση

β) Ενίσχυση του ρόλου των **αστικών στρωμάτων**

γ) Η κοινωνική πυραμίδα αποτελούνταν από τους:

- **Οι αγρότες:** αποτελούσαν την πλειονότητα του πληθυσμού και ήταν μικροϊδιοκτήτες και ακτήμονες (κολίγοι).
- **Τα αστικά στρώματα:** αποτελούνταν από τους επιχειρηματίες και τους δημοσίους υπαλλήλους και έπαιζαν έναν δυναμικό ρόλο στην ελληνική κοινωνία.
- **Οι εργάτες:** απασχολούνταν στη νεόκοπη ελληνική βιομηχανία.

10. Ποιοι κοινωνικοί μετασχηματισμοί συντελούνται;

α) Η **μετανάστευση** εντάθηκε στη διάρκεια του 19ου αι. με προορισμό τις πλούσιες ελληνικές παροικίες του εξωτερικού και, στα τέλη του 19ου αι., τις ΗΠΑ.

β) **Οι αγώνες των ακτημόνων της Θεσσαλίας**, που έφτασαν μέχρι και την ένοπλη σύγκρουση στο **Κιλελέρ** το 1910, ήταν ένας από τους παράγοντες που ώθησαν στη **διανομή των τσιφλικιών**.

γ) Το **εργατικό κίνημα** έκανε τα πρώτα βήματά του αυτήν την εποχή.

δ) Το **γυναικείο ζήτημα** τέθηκε στο πλαίσιο των γενικότερων αναζητήσεων που έφερε η αστικοποίηση, με κύριο αίτημα την ανάγκη εκπαίδευσης των γυναικών.